

rætta nógðin av skipum, fiskitíð, teknologi og mannskapi verður brúkt. Hesum er tað, stýringin av fiskivinnuni skal miða móti.

Tó er ivasamt, hvussu góð fiskiloyvi eru til hetta. Ein grundleggjandi tvørleiki við eini regulerings-skipan, sum er grundað á fiskiloyvi, er, at myndugleikarnir mugu brúka eina ella fleiri eindir av veiðuorkuni sum grundarlag at lata loyvi eftir, t.d. skipastødd, reiðskap o.l. (Pearse 1980). Fleiri avmarkingar, ið verða settar, torførari verður hjá vinnuni at laga seg til tann stóðuga teknologiska framburðin og á tann hátt hava hóskandi samanseting av fiskiflotanum.

Sum vist hevur verið á, eru tað felagsrættindini at fiska, sum elva til ovuriløgur í fiskiflotan. Við veiðuloyvunum verða hesi rættindi í staðin latin einum bólki, og hesin kann troyta fiskastovnar sum eina felagsogn (Clark 1980). Hetta elvir hvørjum fiskimanni/reiðara at bera seg at, so hann kann fiska so stóran part av heildarveiðuni sum møguligt, t.v.s. á ymskan hátt at økja um veiðuorkuna. Tað samfelagsbúskaparliga úrslitið verður tó ikki betri, heldur øvugt. Nýtlan bæði til skip og til rakstur verður ov stór, umframt at avmarkingarnar vntandi gera, at flotasamansetingin verður avskeplað sammett við ein optimalan flota.

Royndir við fiskiloyvum

Ein av atfinningunum móti fiskiloyvunum hevur verið, at hóast ætlanin við teimum er, at fiskiflotin ikki skal økjast, eru ymsk víðurskipti, sum gera, at torført er at sleppa undan eini slikari gongd. Vist hevur verið á (Brochmann 1984a), at torført er hjá umsitingini at víðgera umsóknir um útskiptign av skipum; ofta koma størri og betur útgjerd skip í flotan fyri tey, sum fara úr. Tó man ikki vera neyðugt at fara út um landoddarnar fyri at siggja sama fyrbrigdi.

Wilen (1979) kemur til ta niðurstøðu, at flestu skipanir við fiskiloyvum hava somu trupulleikar at dragast við, nevniliga at tær í veruleikanum ikki megna at forða fyri, at tann ofta framan undan stóra veiðuorkan gerst størri.

Grunda á tær kanadisku royndirnar við fiskiloyvum kemur Doucet (1984) til ta niðurstøðu, at fiskiloyvi væl kunnu fyrbyggja ovveiðu og trároynd av fiskastovnum, um avmarkingar eisini eru fyri, hvussu nógv kann

verða fiskað tilsamans. Tó hevur við skipanunum ikki eydnast at forða fyri framhaldandi ovuriløgum, samstundis sum skipanirnar hava elvt til enn meiri kapping um at fiska sum mest.

Hetta var nakað tann sama niðurstøða, sum ein bólkur av serfrøðingum (FAO 1983) kom til. Fyri at sleppa undan ikki ætlaðum avleiðingum kann gerast neyðugt at seta aðrar avmarkingar í verk samstundis. Vist verður á fiskiloyvi sum eina fyrbyggjandi skipan, og at støðan úttan íva fleiri staðni hevði verið verri, um ein slik ikki varð sett í verk. Mett verður, at fiskiloyvi kunnu hava munandi betri ávirkan, um tey verða kravd, áðrenn trupulleikar við stovnunum og teimum figgarligu víðurskiptunum hjá flotanum taka seg upp.

Skal verða forðað fyri eini óhóskilgari og óhepnari tillaging av fiskiflotanum, má samansetingin av honum verða avgjörd av umsitingini. Umframt at tað krevur munandi umsiting, krevst eisini, at eitt stórt eftirlitsarbeiði verður gjørt, um høpi skal vera í skipanini. Fyri vinnuna sum heild er ikki hugaligt at virka undir eini slikari stivnari skipan, har sjálvsálitið og ræðið verður tikið frá fiskimonnnum.

Tó hevur verið ført fram (Crutchfield 1979), at tað er avmarkað, hvussu nógv veiðuorkan kann verða økt, tá tær tydingarmestu eindirnar av veiðuorkuni (t.d. tal av skipum, skipastødd, fiskiháttur og maskinorka) eru undir avmarkingum. Hóast útgerðin verður broytt, er ikki givið, at orkan økist so nógv. Tí skuldi tað ikki verið nokur orsök hjá vinnuni at gjørt iløgur til tess at økja um veiðuorkuna- og móguleikarnar.

Hóast nógvar atfinningar verða ferdar fram móti fiskiloyvum, verður nógva staðni hildið fram við skipanini, samstundis sum hon verður sett í verk aðrastaðni eisini t.d. í Føroyum. Skipanin staðfestir, at tann, sum hevur fingið eitt loyvi, hevur rætt fram um onnur at fiska. Umframt at tað av ymskum orsökum valla letur seg gera, at loyvið verður tikið aftur ella latið øðrum, ger hetta úttan íva sitt til, at vinnan ynskir at varðveita skipanina og framhjárættindini, hon gevur. Onnur víðurskipti kunnu eisini gera seg galdandi. Til dømis visir Brochmann (1984b) á, at í Noregi er neyðugt at varðveita skipanina, tí hon forðar fyri ella minkar um áhaldandi iløgur, sum

tann norska studnings-skipanin eggjar til.

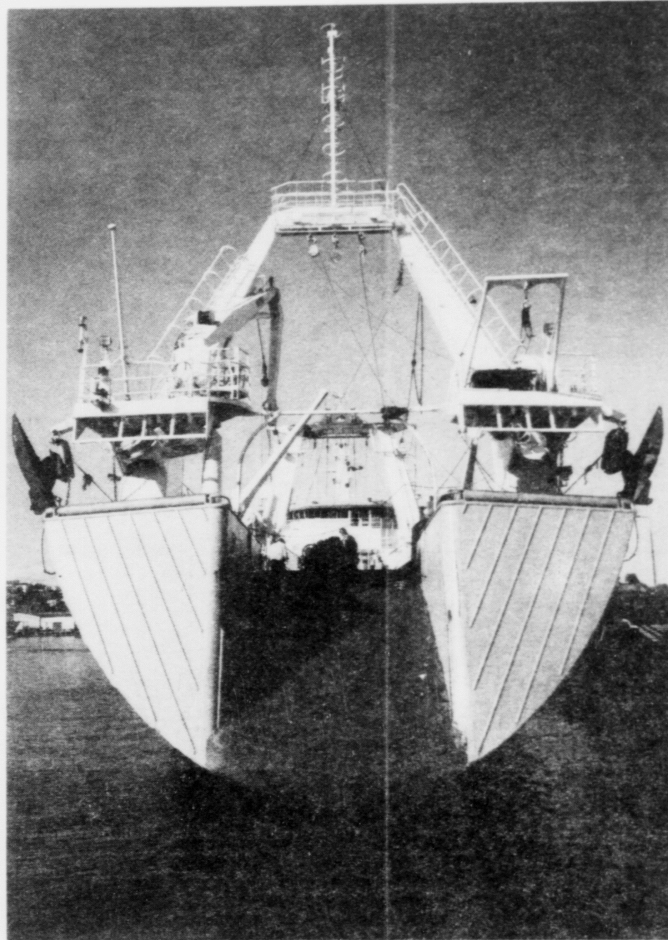
Býtið av fiskiloyvum

Ein av tvørleikunum í samband við fiskiloyvini er, hvussu tey skulu latast vinnuni. Aðrastaðni hevur verið mest vanligt, at øll skipini, sum er í flotanum/vinnu, fáa loyvi; vanligi verður tað latið ókeypis fyri óavmarkaða tíð, men tó við tí treyt, at tað ikki verður selt ella latið øðrum. Hetta er tann frægasta loysnin fyri at sleppa undan at gera mismun og úttan íva tann, sum vinnan best góðtekur. Í staðin fyri at rættindini at fiska verða tikin frá nokrum, verður latið tí verandi flotanum framhjárættindi.

Tað hevur verið funnist at, at henda skipanin ger tað torført hjá yngri fiskimonnnum at ognar sær eitt fiskiloyvi, m.a. tí treytin um, at fiskiloyvini ikki skulu latast ella seljast øðrum, eggjar fiskimonnnum við loyvu at halda longri á (ringt er at lata eini framhjárættindi frá sær), og av tí, at setningurin, tá fiskiloyvi verða kravd, oftast er at minka um flotan, verða fá um enn ongi nýggj loyvi latin. Sostatt kann skipanin elva til, at vit koma at hava ein flota við nógvum gomlum skipum, og at miðalaldurin á fiskimonnnum verður høgur. Í bókmentum gongur henda skipanin tí ofta undir heitinum »grandfather-skipanin« (Crutchfield 1961, Scott 1962, 1979, Sinclair 1978, Pearse 1980).

Aðrir vansar eru eisini við eini slikari skipan. Hon virkar ikki fyri nakrari miðvisari minking av flotanum ella optimalari samanseting; hetta, verður vónað, kemur við tíðini. Men skipanin virkar seint, og í teimum førnum, tað veruliga er áttrokandi t.d. at verja um fiskastovnarar ella fáa ein hóskandi flota bæði í stóð og samanseting, kann hugsast, at hon ikki virkar nóg skjótt til tess at hava nakra munagóða ávirkan.

Verða loyvi bert latin fyri eitt avmarkað tíðarskeið, t.d. nokur ár, eru eisini trupulleikar. Tann, sum hevur fingið eitt tilíkt loyvi, hevur onga beinleiðis trygd fyri, at hann, tá tíðin er umliðin, kann fáa loyvið endurnýggjað. Hetta elvir til óvissu, og kann úttan íva hava ávirkan á iløgur í skip og útgerð (Anderson 1977). Ein skipaiegari, sum hevur fingið eitt veiðuloyvi, ið bert er galdandi avmarkaða tíð, og sum ikki hevur vissu fyri, at tað verður endurnýggjað, ger ikki iløgur í kapitalkrevjandi skip og

útgerð, ið taka drúgvu tíð at niðurskriva. Tí kann tað enda við, at fiskiflotin verður niðurslitin og gerst ineffektívur.

Søla av fiskiloyvum

Fri søla av fiskiloyvunum hevði børt nakað um móguleikarnar at fáa eina skilagóða búskaparliga nýtislu av fiskastovnunum. Fri søla hevði gjørt, at teir, sum fiska mest effektivt (og ódyrast) og til besta frama fyri samfelagið, høvdu keypt loyvi, tí teir kundu bjóða hægst. Politiskt kann tað tó vera torført at góðtaka ein slikan handil, m.a. tí hetta kann enda við, at ein stóru partur av flotanum verður á fáum hondum. Hetta hevði eisini kunnað tikið grundarlagið undan fiskiloyvunum sum regionalpolitisk tiltøk, og tí verður frá politiskari síðu ofta bannað at selja fiskiloyvi.

Framhald

Fáið gott óbindandi

TILBOÐ

Fyri eitt nú: Nýgerð, umleggingar ella umvælingar av øllum VVS-arbeiðum so sum:

HITAVERKUM VATNLEGGINGUM SANITETSARBEIÐUM

Okkara dugnaligu handverkarar arbeiða kring alt landið.

KELD PEDERSEN

Traðartún 8 - 160 Argir
Telf. 17785